

KRANT

VOORWOORD

ONTWERPENERGIE De Zuidas is een bruisende stad, een complete stad, niet alleen straks, als zaligmakend einddoel waarmee in één klap de lange weg voorafgaand aan realisatie naar de geschiedenisboeken kan, maar wat mij betreft nadrukkelijk ook in alle tussenliggende fasen, te beginnen hier en nu. Daar ontwerpen we voor. Elke variant die nu bedacht is, gaat uit van een gemengd programma wonen, werken en (recreatieve) voorzieningen. En natuurlijk de ingepakte infrastructuur, waar het allemaal om begonnen was. Alle ingrediënten om inderdaad die complete stad te garanderen.

Na een lange periode van eenzijdige aandacht voor het gebied, waardoor de indruk ontstond dat het alleen maar een plek was om geld te verdienen aan vastgoed zonder dat omgevingswaarde werd gecreëerd, wordt nu aan een Verkenning (naar aanleiding van het rapport-Elverding) gewerkt. Al eerder is, onder leiding van de rijksvertegenwoordiger Zuidas Dirk Jan van den Berg samengewerkt met diverse ontwerpteams. Met zichtbaar plezier hebben die teams ruimtelijke varianten getekend, die allemaal een stad opleveren met een eigen karakteristiek. Niet voor niets was het kabinet in 2010 positief en is er om een verdiepingsslag gevraagd als opmaat voor de besluitvorming in 2011. Die komt eraan. Nu gaat het er om die ontwerpenergie uit de periode Van den Berg vast te houden tijdens het opstellen van de Verkenning. Dat wordt vooral een stevig verhaal waaruit moet blijken wat haalbaar is in deze tijd. Wat mij betreft hoort bij al die getallen afzonderlijk een stadsbeeld, waardoor direct duidelijk is wat je krijgt voor je geld. Hierin klinkt voor sommigen onder u wellicht iets teveel de Hollandse koopmansgeest door, en wellicht dwalen uw gedachten in de richting van flitsende artist-impressions van de meest gelikte kantoren waarin het voor de wereld van het snelle geld goed toeven is. Maar dat bedoel ik niet. Ik heb het hier over mijn ideale stad; de complete, bruisende, ongedeelde stad voor alle soorten mensen. Dat bereiken is geen sinecure, daarvoor moet je je voor de volle honderd procent inzetten, zeker nu. En dat is dus niet iets waarbij je je alleen op getallen en berekeningen kan verlaten. Daar hoort gewoon een ontwerp-op-maat bij; aan de energie die daar mee gepaard ging en gaat, zal het deze keer in ieder geval niet liggen.

Liesbeth van der Pol
Rijksbouwmeester
Lid Quality-team Zuidas

FOREWORD

DESIGN ENERGY The Zuidas is a bustling city, a complete city – not just in the future, as a beatific end goal with which the long road to its realization can be relegated to the history books in one blow, but as far as I'm concerned, certainly also in all of the intermediate phases, starting with the here and now. That's what we are designing for. Every variation conceived now is based on a mixed programme of living, working, and (recreational) facilities – and, of course, the packaged infrastructure, which is where it all started. Indeed, all of the necessary ingredients for a complete city.

After a long period of one-sided interest in the area, which gave the impression that it was only a place to earn money on real estate without worrying about the quality of the surroundings, now an Exploratory Study is being conducted in response to the Elverding report. Various design teams have already worked together under the leadership of Zuidas national representative Dirk Jan van den Berg prior to this. With visible pleasure, those teams made drawings of spatial variants, all of which present a city with a character of its own. Not for nothing did the cabinet react positively in 2010, requesting a layer of greater depth as the prelude to the decision-making process in 2011. That's being worked on.

Now it's a question of maintaining the design energy from the Van den Berg period while we put together the Exploratory Study. This will mainly be a solid story showing what is feasible at this time. As far as I'm concerned, a cityscape belongs next to each of those figures, so that it's immediately clear what you are getting for your money. Perhaps this will sound too much like Dutch business sense for some of you, and perhaps your thoughts are straying to quick artist impressions of super-slick offices in the world of fast money. But that's not what I mean. I'm talking about my ideal city here; a complete, bustling, full-fledged city for all sorts of people. Achieving that is no sinecure; you have to throw yourself into it for the full one hundred percent, certainly now. And so that's not something you can leave to figures and calculations alone. That requires a custom-made design; the energy that has gone, and is going, into that will not be at fault this time, in any case.

Liesbeth van der Pol
Government Architect
Member of the Zuidas Quality Team

Isabelle Wenzel, tentoonstelling in KunstKapel / Isabelle Wenzel, exhibition in the KunstKapel
foto/photo: Ron Zijlstra

LEVEN IN DE BROUWERIJ

Van businesscentrum naar een ambitieuze en internationale wijk, waar altijd iets is te doen. Niet alleen in 2030, maar ook tussen nu en 2015. Dat is de opgave waar Zuidas voor staat. Om dat streven kracht bij te zetten, heeft Zuidas Amsterdam deze zomer vijftien gevarieerde actiepunten geformuleerd, het zogenaamde '15 by 15', waaronder de toevoeging van nieuwe functies zoals studentenwoningen en een tangosalon, een verbeterd station en tal van evenementen en ontmoetingen.

Het kunst- en cultuurprogramma van het Virtueel Museum Zuidas is van meet af aan gericht op een wervend cultureel klimaat in alle bouwfasen van Zuidas. In het nieuwe programma ligt de nadruk nog sterker bij levendigheid. Zo zijn de voetbalwedstrijden van het WK live te zien geweest op kunstvideoscherm CASZuidas en verzorgt het VMZ nu het hele jaar door tentoonstellingen in de KunstKapel. Zie verder pagina 2.

LIVENING THINGS UP

Turning today's business centre into an ambitious, international district where there's always something going on. Not just by 2030, but also between now and 2015. That's the task the Zuidas has set itself. To strengthen that goal, this summer Zuidas Amsterdam formulated fifteen different points of action (the so-called '15 by 15'), including the addition of new functions such as student housing and a tango salon, an improved station and countless events and gatherings.

The art and cultural program of the Virtual Museum Zuidas has from the very start focused on a cultural climate and activities to attract people to the area during all construction phases of the Zuidas. The new programme emphasizes liveliness even more. During the World Cup tournament, the football games were aired live on the CASZuidas art video screen, and now the VMZ presents exhibitions in the KunstKapel all year round. For more, please turn to page 2.

Krant no. 10 – oktober 2010
Issue # 10 – October 2010
Redactie en tekst **Editing and text:** Marina de Vries
Redactieraad **Editorial Board:** Simon den Hartog, Meinke Horn, Harry J. Kraaij, Marina de Vries, Henk de Vroom
Engelse vertaling **English translation:** Jane Bemont

Redactieadres **Address:**
Virtueel Museum Zuidas
Prinses Irenestraat 19
1077 WT Amsterdam
marina.devries@planet.nl
www.virtueel-museum.nl

Ontwerp **Design:**
Friedli van der Hoeven
Druk **Printing:** SSP, Amsterdam

Sponsoring **Sponsoring:**
Vrienden van het Virtueel Museum
Zuidas **Friends of the Virtual
Museum Zuidas**

Dit is een uitgave van het Virtueel Museum Zuidas. Het Virtueel Museum Zuidas houdt zich bezig met kunst en cultuur op Zuidas en beschouwt het hele Zuidasgebied als een levendig en steeds veranderend museum.
This newspaper is published by the Virtual Museum Zuidas. The Virtual Museum Zuidas concerns itself with art and culture in Amsterdam's Zuidas district and sees the entire Zuidas as a lively, continually changing museum.

Zuidas

NIEUWSGIERIGHEID PRIKKELEND TRAFOHUIS CURIOSITY-PROVOKING TRANSFORMER HOUSE

Loes Degener en Douwe Mulder, Loopbaanadvies, trafohuis Akzo-terrein / Loes Degener and Douwe Mulder, Loopbaanadvies (Career Advice), transformer huis, Akzo terrain

Elk seizoen een evenement, meer (tijdelijke) publieke functies in gebouwen en plinten, initiatieven tot ontmoeting in de openbare ruimte en op sommige kavels, studentenwoningen en gratis WiFi op pleinen en parken. Dat is een aantal acties die Zuidas Amsterdam wil ondernemen om de levendigheid in Zuidas op korte termijn te bevorderen. Ook kunst en cultuur – tentoonstellingen, evenementen en tijdelijke projecten - maken deel uit van het actiepakket. Sinds deze zomer organiseert het Virtueel Museum Zuidas het hele jaar door tentoonstellingen in de KunstKapel, aan de rand van het Beatrixpark, gewijd aan kunst, architectuur, stedenbouw en landschap. In mei was de succesvolle tentoonstelling 'Ons Soort Mensen' te zien, een keuze van directeur Fonds Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst Lex ter Braak uit de mensbeelden van diverse bedrijfscollecties. Het nieuwe seizoen opent met de absurdistische, voor een deel in Zuidas gemaakte foto's van het jonge talent Isabelle Wenzel (zie hiernaast). In januari zal Giny Vos, die ook de opgehoogde telecommunicatietoren langs de A10 van een spectaculair lichtkunstwerk heeft voorzien, speciaal voor de koepelzaal een ledlicht-installatie maken. Een tweetal kavels in Zuidas is met medewerking van het Virtueel Museum Zuidas getransformeerd tot tijdelijke ontmoetingsplek. Het bouwterrein, waar op termijn het nieuwe hoofdkantoor van AkzoNobel zal verrijzen, is op initiatief van AkzoNobel en ING in samenwerking met Zuidas Amsterdam en het Virtueel Museum Zuidas veranderd in een park met banken, waar de buurt zich kan verpozen. Tot en met mei 2011 voorzien studenten van de Gerrit Rietveld Academie het bijbehorende transformatorhuis elke twee maanden van een nieuwe schildering. Zo veranderde Maarten Rots het trafohuis als

eerste in een arcadische weerspiegeling van het omringende landschap. Van Loes Degener en Douwe Mulder valt momenteel het woord 'loopbaanadvies' te ontdekken. Douwe Mulder: 'We vonden het grappig om iets met de plek te doen. Er huizen veel scholieren in de buurt, waarvan een deel ooit in Zuidas zal werken.' Van het woord zijn slechts enkele letters per kant te zien. 'We hopen dat het trafohuis daardoor aantrekkingskracht krijgt, dat mensen erop af komen, eromheen gaan lopen en dat hun nieuwsgierigheid wordt geprikkeld.' Werk van Maarten Rots (nov/dec), Saara Vallineva (feb/mrt) en Sabrina Metselaar (apr/mei) volgt. Voor cluster IV in Gershwin, tussen de Mahlerlaan en de De Boelelaan, waar woningen staan gepland, heeft het DRO op basis van een kunstplan van Mattijs Bredewold, Marieke de Jong, Ulrik Holme Kristensen en Lucia Luptáková van het Sandberg Instituut een maïsdoolhof aangelegd, met in het midden een – gratis - tennisveld. Uitvoering is gedaan door het Ingenieursbureau Amsterdam (IBA). De zojuist gestarte, speciale editie van de Vrije Ruimten Zuidas AIR is gewijd aan grafisch ontwerp. In samenwerking met het Sandberg Instituut afdeling Ontwerpen en de Vrije Universiteit Design Cultures gaan architect en ontwerper Alan Smart en grafisch ontwerper Femke Herregraven met studenten van het SI en de VU onderzoek doen naar de zichtbaarheid van de drie in Zuidas opererende industrieën – economie, cultuur en onderwijs – in relatie tot levendigheid. Dit mondt op 1 februari 2011 uit in een symposium.

Zie verder www.virtueel-museum.nl www.zuidas.nl (voor '15 by 15')

An event every season, more (temporary) public functions in buildings and storefronts, initiatives for gathering places in public space and on empty lots, student housing, and free WiFi on squares and in parks. These are a few of the activities that Zuidas Amsterdam is planning to undertake to make the Zuidas livelier in the short term.

Art and culture – exhibitions, events and temporary projects – are also part of the package. In the KunstKapel at the edge of the Beatrix Park, the Virtual Museum Zuidas is now organizing exhibitions dedicated to art, architecture, urban design and landscape throughout the entire year. In May, the VMZ presented the successful exhibition 'Ons Soort Mensen' (Our Kind of People), a selection made by Lex ter Braak, director of the Netherlands Foundation for Visual Arts, Design and Architecture, from various corporate collections. The new season opens with a series of absurdist photographs partly made in the Zuidas by the young talent Isabelle Wenzel (see at side). In January, Giny Vos, who also designed a spectacular 'light artwork' on the recently heightened telecommunications tower next to the A10, will make a LED installation especially for the dome room in the KunstKapel. In collaboration with the Virtual Museum Zuidas, two empty lots in the Zuidas have been transformed into a temporary recreational area. The building site, where the new headquarters of AkzoNobel will eventually rise, has been transformed, at the initiative of AkzoNobel and ING in collaboration with Zuidas Amsterdam and the Virtual Museum Zuidas, into a park with benches where people in the neighbourhood can meet and relax.

From now until May 2011, students from the Gerrit Rietveld Academy will make a new painting every two months for the transformer house on this site. The first to

do so, Maarten Rots, transformed the little building into an Arcadian reflection of the surrounding landscape. At this moment in time, one can puzzle out the word 'loopbaanadvies' (career advice) painted by Van Loes Degener and Douwe Mulder. Says Douwe Mulder, 'We thought it would be fun to do something with this spot. Lots of students live in the neighbourhood, some of whom will work in the Zuidas one day.' Only a few letters of the word can be seen on each side. 'We hope this will turn the transformer house into an appealing object, make people curious to go up to it, walk around it.' Work by Maarten Rots (Nov/Dec), Saara Vallineva (Feb/Mar) and Sabrina Metselaar (Apr/May) will follow.

Based on an art plan by Mattijs Bredewold, Marieke de Jong, Ulrik Holme Kristensen and Lucia Luptáková of the Sandberg Institute, the Department of Physical Planning (DRO) planted a labyrinth of corn with a – free – tennis field in the middle. It was realized by the Ingenieursbureau Amsterdam (IBA).

The special edition of the Free Spaces Zuidas AIR which just started is dedicated to graphic design. In collaboration with the Sandberg Institute's department of Design and the Vrije Universiteit's Design Cultures programme, architect and designer Alan Smart and graphic designer Femke Herregraven are conducting research with students of the SI and the VU on the visibility of the three industries operating in the Zuidas – economics, culture and education – in terms of liveliness. This will lead to a symposium on 1 February 2011.

For more information, see www.virtueel-museum.nl www.zuidas.nl (for the '15 by 15' points of action)

ABSURDISTISCHE KANTOORSCENES ABSURD OFFICE SCENES

TENTOONSTELLING / EXHIBITION

Isabelle Wenzel (1982, Duitsland) fotografeert vrouwen in de meest onmogelijke posities. Ze hangen ondersteboven in een hoek, kronkelen als acrobaten, steken met hooggehakte benen uit zelfgemaakte, kartonnen bouwsels. Hun gezichten doen er niet toe. Wenzel verandert het vrouwenlichaam in een object en bezorgt de kijker daarmee een verontrustend gevoel.

Wenzels absurdistische, wrangkomsche foto's vielen op tijdens de eindexamtentoonstelling van de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam. Al voor die tentoonstelling nodigde het Virtueel Museum Zuidas, op aanraden van adviseur Willem van Zoetendaal, Wenzel uit voor het fotografieproject Virtuele Zoom. Daarin gaan jonge kunstenaars een wisselwerking aan met Zuidas.

Ze fietste en wandelde door het gebied en ontdekte dat Zuidas zo is gericht op orde en netheid, dat de wijk een kunstmatige indruk maakt. Om ook ruimte te claimen voor imperfectie – en daarmee de afstand tussen de gebouwde omgeving en zichzelf als mens te verkleinen – boetseerde ze haar eigen Zuidas van tape en in Zuidas gevonden zwervkarton. Melancholisch en instabiel is haar kartonnen Metropolis, maar ook organisch en menselijk.

Na de wijk, trok ze met model en attributen het kantoor van een multinational in. 'Ik heb zelf nooit in een kantoor gewerkt en vond het fascinerend hoe functioneel, en minimaal, de bewegingen in zo'n ruimte zijn,' vertelt Wenzel tijdens de opbouw van haar solotentoonstelling in de KunstKapel.

'Mensen zitten op hun stoel, kijken naar hun scherm en communiceren met de buurman via de computer, zelfs als die naast hen zit. Ik vroeg me af hoe lang ik zo stil zou kunnen zitten.' Wenzel, als kind opgeleid tot acrobate, zou het stilzitten niet lang volhouden, te zien aan de getormenteerde kantoorfoto's, die deels ter plekke zijn gemaakt en deels later in de studio. In de filmische kantoorscènes heersen chaos en zinloze beweging. Papierstapels vliegen door de lucht of balanceren op hoofden en billen. Vrouwenbenen in kleurige rokjes en kousen dweilen onder een bureau, vermommen zich als schemerlamp of bungelen achteloos over een bureaustoel. De foto's zijn even hilarisch als ongemakkelijk. De ervaring om buiten de studio te treden, met het publiek binnen handbereik, heeft indruk gemaakt, vertelt Wenzel, zowel op haarzelf als op de omstanders. 'Mensen stonden tijdens de fotoshoot voor de ramen, zwaaiden, joelden en filmde met hun mobieltje. Het was een inspirerende doorbreking van hun dagelijkse werkritme.'

Hoe haar carrière er verder uit gaat zien, is onduidelijk, maar ze wil in elk geval in Nederland blijven. 'In Duitsland is de kunstscene meer gericht op het verleden, in Nederland gaat het over de toekomst. Ik houd daarvan.'

Tentoonstelling Building Images, fotografie en installaties van Isabelle Wenzel, in: KunstKapel, Prinses Irenestraat 19, Amsterdam Zuidas, t/m 7 november.

Info: www.virtueel-museum.nl

Zie ook 'Building Images KunstKapel' op YouTube

Voor het fotografieproject Virtuele Zoom nodigt het Virtueel Museum Zuidas sinds 2002 jaarlijks jonge kunstenaars uit om de Zuidas naar eigen inzicht vast te leggen. Extern adviseur is Willem van Zoetendaal. Eerdere deelnemers aan het project zijn onder anderen: Risk Hazekamp, Gabor Ósz, Katja Mater, Marijn de Jong, Popel Coumou, Eva-Fiore Kovacovsky en Shinji Otani. In april 2008 is de hele collectie, inclusief toekomstige deelnemers, overgedragen aan het Amsterdamse fotografiemuseum FOAM, waar ze het begin vormen van een vaste collectie. In zijn diversiteit geeft de collectie zowel een beeld van de ontwikkelingen van Zuidas als van de actuele stand van zaken in de fotografie.

Isabelle Wenzel (b. 1982, Germany) photographs women in the most impossible positions. They hang upside down in a corner, contort like acrobats, stick their high-heeled legs out of homemade cardboard constructions. Their faces don't matter. Wenzel turns the female body into an object, and in doing so gives the viewer a disquieting feeling.

Wenzel's absurd, wryly comic photographs stood out at the final exam presentation at the Gerrit Rietveld Academy in Amsterdam. Even before that, however, at the urging of adviser Willem van Zoetendaal, the Virtual Museum Zuidas had invited Wenzel to participate in the Virtual Zoom photography project, in which young artists seek an interaction with the Zuidas.

Wenzel bicycled and walked through the area, discovering that the Zuidas was so focused on order and neatness that it gave an artificial impression. In order to claim space for imperfection – and thereby lessen the distance between the built environment and herself as a human being – she fashioned a model of her own Zuidas, using tape and pieces of discarded cardboard that she found in the area. Her cardboard metropolis might be melancholic and unstable, but it's also organic and human.

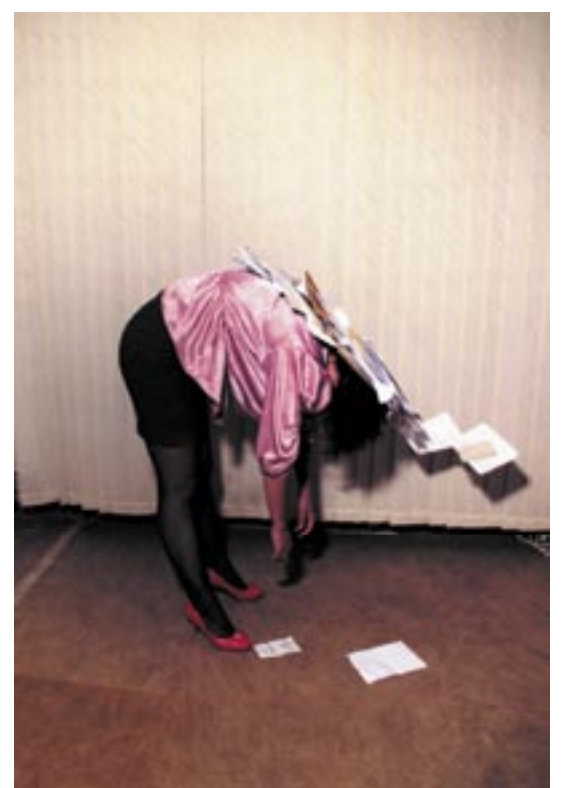
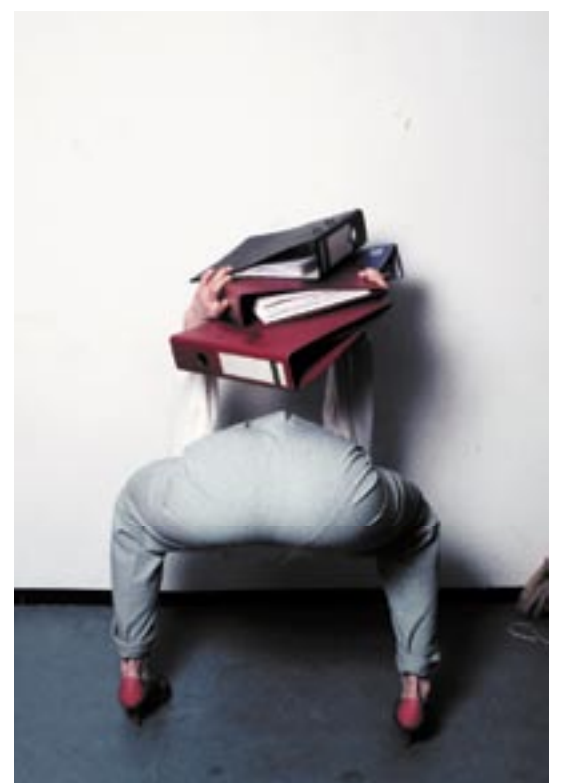
After the district, she went to the office of a multinational, taking a model and some props. 'I have never worked in an office and found it fascinating to see how functional and minimal the movements of people are in such a space,' says Wenzel during the setting up of her solo exhibition at the KunstKapel. 'People sit on their chairs, look at their monitors and communicate with their neighbours by computer, even the ones who are sitting next to them. It made me wonder how long I could keep sitting still like that.' Judging by the tormented office photos, some of which were made on the spot and some later in the studio, Wenzel, who was trained as an acrobat as a child, would not be able to keep sitting still for long. In filmic office scenes, chaos and pointless movements take over. Stacks of paper fly through the air or balance on people's heads or their behinds.

Garbed in colourful skirts and stockings, women's legs sprawl under a desk, disguise themselves as a floor lamp or dangle nonchalantly over a desk chair. The photos are as hilarious as they are disconcerting. The experience of working outside the studio, with the public close at hand, made a big impression, says Wenzel, both on herself and the onlookers. 'During the photo shoot, people stood in front of the windows, waved, whooped and filmed it with their phones. It was an inspiring break from their daily work routine.'

It's unclear where her career will go next, but in any case she wants to stay in the Netherlands. 'In Germany, the art scene is more focused on the past; in the Netherlands it's about the future. I like that.'

The exhibition 'Building Images, photography and installations by Isabelle Wenzel', is on view in the KunstKapel, Prinses Irenestraat 19, Amsterdam Zuidas, through 7 November. Info: www.virtueel-museum.nl
Also see: 'Building Images KunstKapel' on YouTube

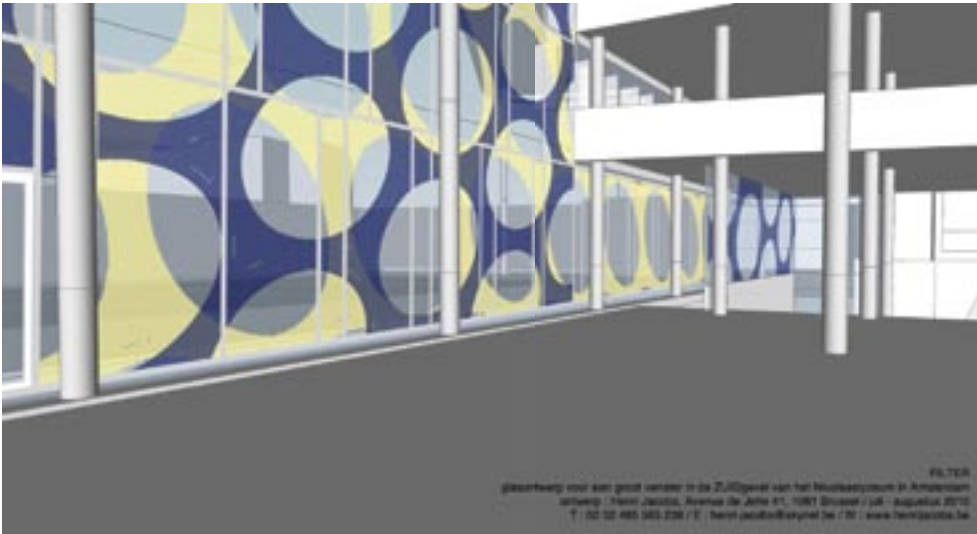
Since 2002, for the photography project Virtual Zoom, Virtual Museum Zuidas annually invites young artists to photograph the Zuidas as they see fit. The external advisor for the project is Willem van Zoetendaal. Previous participants include Risk Hazekamp, Gabor Ósz, Katja Mater, Marijn de Jong, Popel Coumou, Eva-Fiore Kovacovsky and Shinji Otani. In April 2008, the entire collection, including all future work, was handed over to Amsterdam photography museum FOAM, where it forms the beginnings of a permanent collection. In its diversity, the collection gives both an idea of developments in the Zuidas and the current state of affairs in photography.

GLASKUNST St. NICOLAASLYCEUM GLASS ART FOR St. NICOLAAS

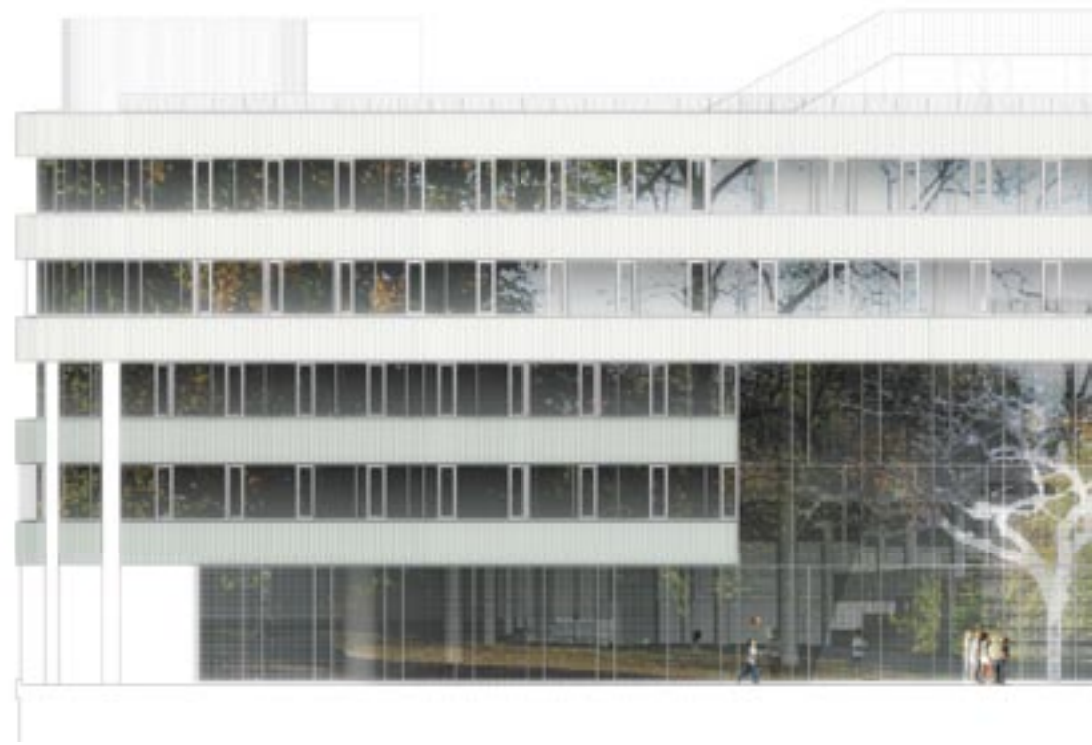
OPDRACHT De nieuwbouw voor het St. Nicolaaslyceum, op de hoek van de Beethovenstraat en de Prinses Irenestraat, is van start gegaan. De nieuwbouw is ontworpen door DP6 architectuurstudio. Op verzoek van de school wordt de zuidgevel naast de hoofdingang voorzien van een glaskunstwerk. Het St. Nicolaaslyceum heeft het Virtueel Museum Zuidas (Henk de Vroom, Kunst en Publieke Ruimte Zuidas) gevraagd een groslijst van mogelijke kandidaten samen te stellen en de selectie, uitvoering en oplevering te begeleiden. Het St. Nicolaaslyceum heeft uit de tweeëntwintig kandidaten vier kunstenaars geselecteerd en opdracht gegeven om een schetsontwerp te maken: Henri Jacobs, Germaine Kruip, Anne Semler en Anouk Vogel. Eind augustus hebben de kunstcommissie van het St. Nicolaaslyceum en de supervisors van Zuidas ervoor gekozen om de spiegelboom van Anouk Vogel te laten uitvoeren. Hieronder een overzicht van de schetsontwerpen. De oplevering van de school staat gepland voor juni 2012.

COMMISSION Construction has begun on the new school building for the St. Nicolaaslyceum, at the corner of the Beethovenstraat and the Prinses Irenestraat. The building was designed by DP6 architectuurstudio. At the school's request, the south façade next to the main entrance will include a work of glass art. The St. Nicolaaslyceum asked the Virtual Museum Zuidas (Henk de Vroom, Art and Public Space Zuidas) to draw up a list of possible candidates and to supervise the selection, execution and completion of the artwork. From the twenty-two candidates, the St. Nicolaaslyceum selected four artists to make a sketch design: Henri Jacobs, Germaine Kruip, Anne Semler and Anouk Vogel. At the end of August, the art committee of the St. Nicolaaslyceum and the supervisors of the Zuidas chose the mirror tree by Anouk Vogel. Descriptions of the sketch designs follow below. The construction of the building is scheduled for completion in June 2012.

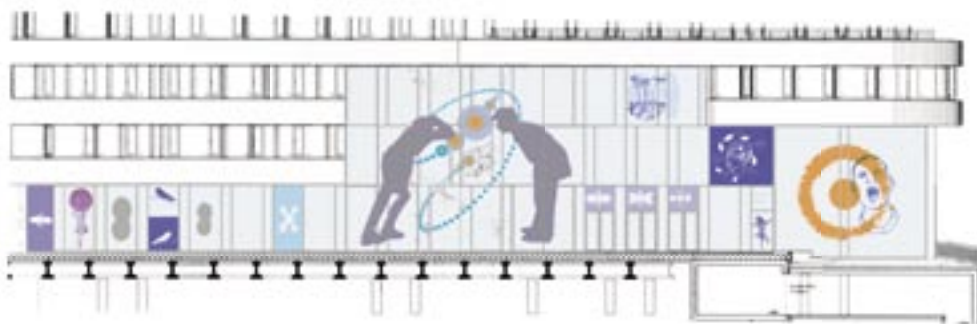

HENRI JACOBS Filter, het ontwerp van Henri Jacobs, is geïnspireerd op een citaat van filosoof Ludwig Wittgenstein. Het ovalenraaster zou een manier zijn om de wereld te ordenen en te beschrijven, zonder zijn mysterie te onthullen. Jacobs brengt met emailleerf gezeefdrukte kleurvelden aan op de buitenkant en op de binnenkant van de vierlagige glasgevel. Zo ontstaat een subtiele ruimtewerking. Op de noordgevel projecteert hij een aantal door het filter ontstane, kleurige restvormen.

HENRI JACOBS 'Filter', a design by Henri Jacobs, takes its inspiration from a quote from the philosopher Ludwig Wittgenstein. The oval raster is a way of organizing and describing the world, without concealing its mystery. Using enamel paint, Jacobs applies silkscreened colour fields on the outer and inner sides of the four-layered glass façade. This produces a subtle spatial effect. On the north façade, he projects a number of colourful secondary shapes created by the light through the filter.

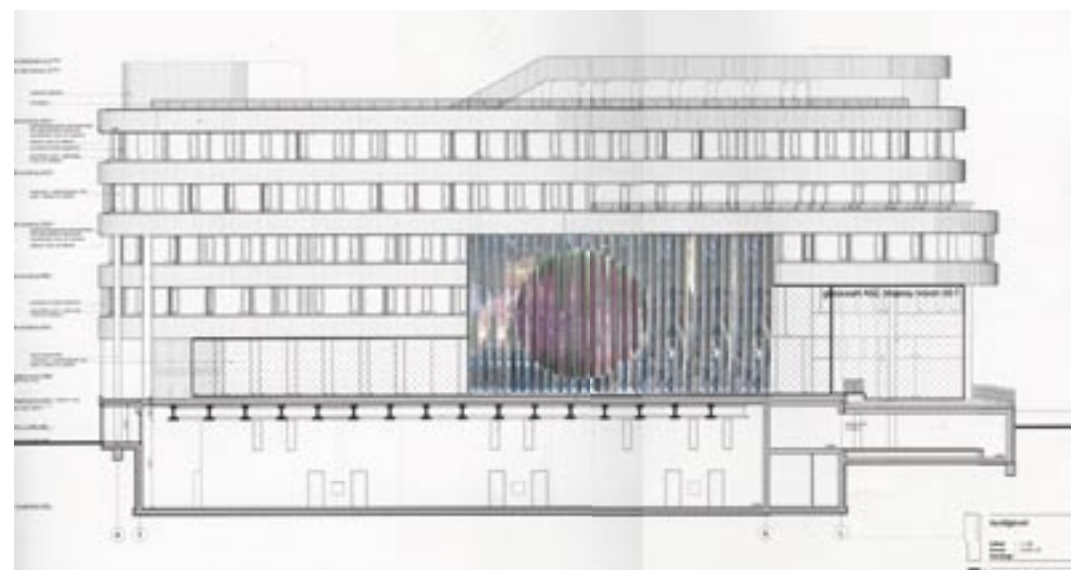

ANOUK VOGEL In spiegellende puntjes tekent Anouk Vogel een monumentale boom op de zuidgevel van het St. Nicolaaslyceum. De boom, in dit geval de appelboom waarmee Newton de zwaartekrachttheorie kon bewijzen, is een even eenvoudig als krachtig symbool, dat tot de verbeelding spreekt van veel culturen. Het ontwerp zorgt daarbij voor een spel van kleur en beweging. De boom weerspiegelt de omgeving, het weer en, van dichtbij, de scholieren. Die kunnen behalve naar zichzelf, ook door de wand heen naar elkaar turen.

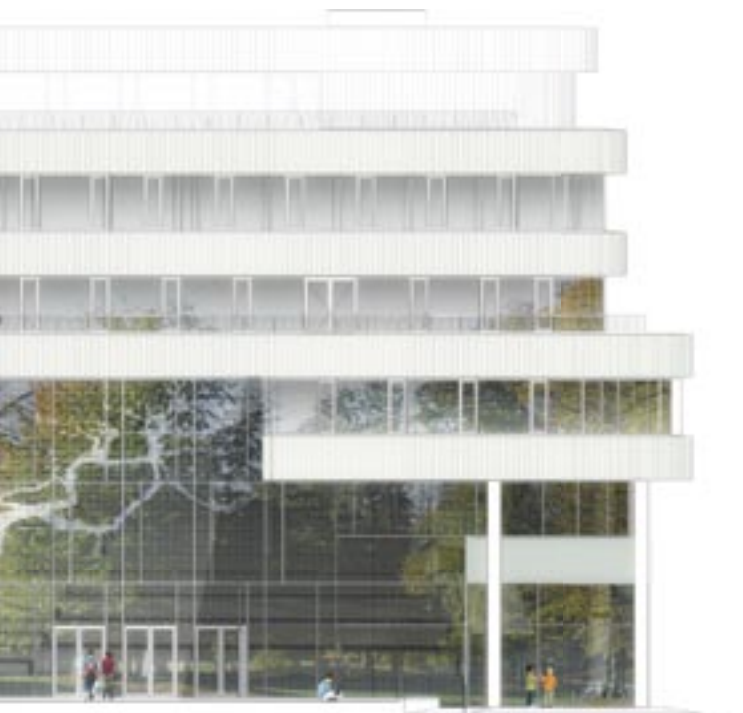

ANNE SEMLER Anne Semler laat een stroom figuren en dichtregels over het gebouw uitwaaien. Die vormen met elkaar een lintverhaal over 'verwondering en nieuwsgierigheid' en daarmee over het plezier van leren. Hazen dansen, vleermuizen en vlinders wapperen met hun vleugels. In twee hoofdmotieven brengt Semler een lichtvoetige ode aan de religieuze wortels van de school. Op de zuidgevel kijken twee jongens naar de geboorte van een ster, op de noordgevel heeft een meisje de maan op schoot.

ANNE SEMLER In Anne Semler's design, a stream of figures and verses fans out over the building. They form a ribbon of 'wonder and curiosity' which tells a story of the pleasure of learning. Hares dance, bats and butterflies flutter their wings. Semler creates an ode to the school's religious roots through two main themes. On the south façade, two boys look at the birth of a star, while on the north façade, a girl holds the moon in her lap.

CEUM GLYCEUM

ANOUK VOGEL Using mirroring specks, Anouk Vogel draws a monumental tree on the south façade of the St. Nicolaaslyceum. The tree, in this case the apple tree with which Newton proved his theory of gravity, is at once a simple and powerful symbol that fires the imagination of many cultures. The design provides a play of colour and movement. The tree reflects the environment, the weather and, from close by, the students. Not only can they gaze at themselves, they can also peer through the wall at others.

GERMAINE KRUIP De glazen gevel van Germaine Kruij bestaat voor een deel uit verticale banen, in spiegelcoating op het raam aangebracht. In het midden maakt Kruij een cirkel van 3d lamellen, die langzaam om hun as draaien. Daarbij verloopt de cirkel van zwart via spiegelen naar transparant. Zo ontstaat niet alleen een voortdurend ander aanzicht en uitzicht, maar ook een wisselend spel van licht en schaduw, waarbij de lichtstralen diep in het gebouw doordringen.

GERMAINE KRUIP The glass façade designed by Germaine Kruij partly consists of vertical strips applied in mirror coating on the window. In the middle, Kruij makes a circle of 3-D strips that slowly turns on its axis. As it turns, the circle passes from black to mirroring to transparent. This not only creates a continually different aspect and view, but also a changing play of light and shadow, whereby the beams of light penetrate deep within the building.

KORTE BERICHTEN

DEFINITIEF AFSCHEID 'LANDFALL' Na vijf jaar is nu echt het doek gevallen voor de over Zuidas verspreide Landfall-billboards, van het kunstenaarsduo Hiryczuk/Van Oevelen. De populaire foto's, waarin een vergelijk wordt gemaakt tussen de door mensen gemaakte Zuidas en het even grote, door de natuur gevormde eiland Surtsey, waren van meet af aan bedoeld als tijdelijke verlevendiging van de openbare ruimte. Naar aanleiding van Landfall is een publicatie in voorbereiding, gewijd aan de relatie tussen natuur, stedenbouw, kunst en openbare ruimte. Opdrachtgever: Virtueel Museum Zuidas. Uitgever: Jap Sam Books. Het boek wordt de eerste in een reeks.

KRIJN DE KONING Het felgekleurde Onderstation Amsterdam RAI en het 10 KV-gebouw van Liander – ontwerpen van beeldend kunstenaar Krijn de Koning – zijn al in gebruik. Volgend jaar wordt ook de rest van het totaalontwerp van Krijn de Koning voor het oostelijke entreegebied van Zuidas uitgevoerd. Het gebied wordt van nieuwe bestrating voorzien, waarmee rust, ruimte en eenheid ontstaat. Het plein fungeert vanaf dat moment als sokkel voor de bestaande gebouwen. Ook krijgen de gebouwen gezelschap van een Krijn de Koning-folly. Eind 2012 is het entreegebied volgens planning gereed.

ARCHITECTUURGIDS ZUIDAS In opdracht van Zuidas Amsterdam verschijnt dit najaar een architectuurgids met kaart, waarin zo'n veertig gebouwen van Zuidas – oud en nieuw – zijn opgenomen. Vanaf de Nieuwe Synagoge annex Gemeenschapscentrum van de Liberaal Joodse Gemeente aan de Zuidelijke Wandelweg (ontwerp: SeARCH) tot en met het ING House (ontwerp: Meyer en Van Schooten Architecten). De tekst is van Jet Eringa, de foto's zijn gemaakt door Doriann Kransberg. Het boek is in eerste instantie bedoeld als relatiegeschenk. Bij grote belangstelling wordt een verkoopoplage overwogen.

GOUDEN A.A.P Maar liefst drie Zuidas-gebouwen waren genomineerd voor de door het Amsterdamse architectuurcentrum ARCAM georganiseerde Gouden Amsterdamse Architectuur Prijs (A.A.P) 2010: RAI Elicium van Benthem Crouwel Architecten, The Rock van Erick van Egeraat waarin De Brauw Blackstone Westbroek is gehuisvest en de UN Studio toren (winnaar: 4 torens Osdorp van Wiel Arets). Voor de A.A.P. 2011 zal ongetwijfeld de nieuwbouw van de synagoge, van SeARCH, meedingen.

FOTOGRAFIE IN ZUIDAS De Brauw Blackstone Westbroek is een langdurige samenwerking aangegaan met het fotografiemuseum FOAM. In The Rock toont FOAM op een lcd-scherm foto's van lopende tentoonstellingen. Als kick off van de samenwerking was eerder dit jaar in Zuidas de buitententoonstelling Paris Street View te zien, van de internationaal gerenommeerde fotograaf Michael Wolf, waaraan ook het Virtueel Museum Zuidas heeft meegewerkt.

BL 46 Zo heet tegenwoordig het herbestede, voormalige Universitair Sport Centrum aan de De Boelelaan. Het USC is verhuisd naar het Science Park in de Watergraafsmeer. BL 46 biedt plaats aan sportgerelateerde, tijdelijke activiteiten, zoals een gymzaal voor scholieren. Dansacademie Lucia Marthas is een van de nieuwe gebruikers van BL 46. Ook is er ruimte voor sport- en kunstgerelateerde ondernemingen, alsmede voor horeca.

Nieuwe Synagoge annex Gemeenschapscentrum van de Liberaal Joodse Gemeente aan de Zuidelijke Wandelweg (ontwerp: SeARCH) New synagogue/community centre for the Liberal Jewish Community on the Zuidelijke Wandelweg (design: SeARCH) foto photo: Doriann Kransberg

NEWS IN BRIEF

FAREWELL TO 'LANDFALL' The curtain has finally fallen on the Landfall billboards by the artist duo Hiryczuk/Van Oevelen that were distributed throughout the Zuidas over the past five years. The popular photographs, which compare the man-made Zuidas to the similarly sized but naturally-created island of Surtsey, were from the very start only meant to temporarily enliven public space. Inspired by Landfall, a book is being published on the relation between nature, urban development, art and public space. Commissioner: Virtual Museum Zuidas. Publisher: Jap Sam Books. This book will be the first in a series.

KRIJN DE KONING The brightly coloured Amsterdam RAI Substation and the 10 KV Liander building – designed by artist Krijn de Koning – are already in use. Next year, the rest of Krijn de Koning's total design for the eastern entrance area to the Zuidas will be carried out. The area will be given a new paving that will provide a sense of rest, space and unity. From then on, the square will function as a plinth for the existing buildings. A folly by Krijn de Koning will also keep the buildings company. The entrance area is scheduled to be completed at the end of 2012.

ZUIDAS ARCHITECTURE GUIDE On commission from Zuidas Amsterdam, an architecture guide plus map is coming out this fall, featuring some 40 buildings of the Zuidas – old and new – ranging from the Liberal Jewish Community's new synagogue/community centre on the Zuidelijke Wandelweg (design: SeARCH) to the ING House (design: Meyer en Van Schooten Architecten). Text by Eringa, photographs by Doriann Kransberg. The book is in the first instance a promotional gift. If there is sufficient interest, a retail edition will be considered.

GOLDEN A.A.P Not one but three Zuidas buildings were nominated for 2010 Golden Amsterdam Architecture Prize (A.A.P.) organized by the Amsterdam architecture centre ARCAM: RAI Elicium by Benthem Crouwel Architecten, The Rock by Erick van Egeraat (which houses De Brauw Blackstone Westbroek) and the UN Studio tower (winner: 4 towers Osdorp by Wiel Arets). In 2011, the new synagogue, by SeARCH, will undoubtedly be contending for the A.A.P.

PHOTOGRAPHY IN THE ZUIDAS De Brauw Blackstone Westbroek has embarked on a long-term collaboration with FOAM, the photography museum. FOAM will be showing photographs of current exhibitions on an LCD screen in The Rock. Earlier this year, to kick off the collaboration, the outdoor exhibition 'Paris Street View' by the internationally renowned photographer Michael Wolf was shown in the Zuidas, on which the Virtual Museum Zuidas also collaborated.

BL 46 That's what the reallocated, former University Sports Centre on the De Boelelaan is called nowadays. The USC has moved to the Science Park in Watergraafsmeer. BL 46 offers room for sports-related temporary activities, such a gym for school kids. The Dance Academy Lucia Marthas is one of the new users of BL 46. There is also room for enterprises related to sports and art, as well as for catering facilities.

KUNSTBOULEVARD ART BOULEVARD

SOTHEBY'S

In maart dit jaar stroomden de mensen toe: voor de kijkdagen en de veiling van wat ooit de Peter Stuyvesant bedrijfscollectie was. Tijdens de kijkdagen hing overal in de villa van Sotheby's Amsterdam kunst: in de gangen en de vier museale zalen, aan de wanden en de plafonds. De introverte, witte reliëfs van nulkunstenaar Jan Schoonhoven, de enorme vrouw 'Lily ou Tony' van Niki de Saint-Phalle, de Op-Art doeken van Victor Vasarely.

Tijdens de veiling sloeg managing director en veilingmeester Mark Grol de hamer. Een knik, een telefoontje en het werk was verkocht. De 160 topstukken brachten in totaal 13,6 miljoen euro op, de hoogste opbrengst voor een veiling van beeldende kunst in Nederland.

De Nederlandse vestiging van het internationale veilinghuis Sotheby's streek in 1999 neer aan de De Boelelaan 30, in wat destijds nog Buitenveldert heette. Grol prijst de vooruitziende blik van zijn voorganger – hij is sinds 2006 directeur – en is buitengewoon blij met zijn plek in Zuidas, in een groepje van vier stadsvilla's als aanloop naar de hoogbouw. In Zuidas heeft Sotheby's de ruimte, ook om te parkeren en de ligging bij de A10 is ideaal. 'Sowieso vind ik de bereikbaarheid van Zuidas bijzonder – zowel per openbaar vervoer, auto als vliegtuig. Maar als je een schilderij wilt laten taxeren, kom je met de auto,' aldus Grol.

Omgekeerd is Sotheby's van belang voor de geur, kleur en diversiteit van Zuidas. Grol en zijn vijftieng medewerkers – experts en ondersteunende staf – organiseren zeven à acht veilingen per jaar, met openbare kijkdagen, veelal in het weekend. 'Op dat moment functioneren we als een volledig museum'. Grote collecties zijn in Zuidas geveild, zoals de verzamelingen van Frits Philips, Robert Noortman, Boudewijn Büch en de Olifantencollectie van prins Bernhard. Daarnaast is er ruimte voor tentoonstellingen, voor – besloten – lezingen, modeshows en congressen. Een restaurant-café met terras zorgt voor levendigheid in de buurt.

De afgelopen jaren heeft Sotheby's besloten tot een koerswijziging: 'We focussen nu op schilderijen en grote collecties.' Daarbij gaat het niet alleen om negentiende-eeuwse meesters, maar steeds meer ook om modern en hedendaags. 'Wat dat betreft zie ik een smaakverandering. Iedereen is tegenwoordig modern.' Grol is dan ook trots op de recente veiling ten behoeve van het Artists' Endowment Fund van de Rijksakademie, waarbij het veilinghuis afzag van opgeld. 'Voor het werk van die jonge, aan de Rijksakademie opgeleide kunstenaars was ongelooflijk veel belangstelling, ook van bedrijfscollecties – logisch, want het is betaalbaar en een goed statement.'

Met opzet heeft Grol de veiling voor de Rijksakademie tijdens de kunstbeurs Art Amsterdam georganiseerd. De culturele spelers in Zuidas moeten volgens hem meer samenwerken. Zoals Amsterdam Zuidoost de meubelboulevard heeft, zo ziet hij voor Zuidas een rol weggelegd als kunstboulevard. Met tien tot twintig mooie, hedendaagse galeriën en kunsthandelaren bij elkaar. 'Dat versterkt elkaar en maakt het aantrekkelijk om naar toe te gaan. Ik denk echt dat Zuidas op termijn hét nieuwe centrum van Amsterdam wordt.'

Sotheby's Amsterdam, De Boelelaan 30,
www.sotheby's.com

In March of 2010, people came by droves to the auction of the former Peter Stuyvesant Corporate Collection. On the viewing days, the Sotheby's townhouse in Amsterdam was packed with art, lining the walls and ceilings in the corridors and four spacious rooms. Introverted white reliefs by the zero artist Jan Schoonhoven, 'Lily ou Tony', the enormous woman by Niki de Saint-Phalle, the Op-Art canvases by Victor Vasarely, to name but a few. At the auction, managing director and auctioneer Mark Grol wielded the hammer. A nod, a phone call and the work was sold. The 160 top-notch pieces brought in a total of €13.6 million, the highest proceeds ever for an auction in the Netherlands. In 1999, the Dutch branch of Sotheby's international auction firm settled at De Boelelaan, number 30, in a district of Amsterdam that at the time was still called Buitenveldert. Grol praises the foresight of his predecessor – he has been director since 2006 – and is extremely happy with his location in the Zuidas in a group of four townhouses that form a prelude to the area's high-rise buildings. In the Zuidas, Sotheby's has plenty of room, including parking, and its location near the A10 is ideal. 'No matter how you get there, the Zuidas is extremely accessible – by public transport, car or plane. But if you want to have a painting accessed, you come by car,' says Grol.

The other way round, Sotheby's is important for the flavour and diversity of the Zuidas. Grol and his twenty-five co-workers – experts and supporting staff – organize seven to eight auctions a year, with public viewing days, often in the weekends. 'At that point we function as a complete museum.' Large collections are auctioned here in the Zuidas, such as those of Frits Philips, Robert Noortman, Boudewijn Büch and the Elephant Collection of Prince Bernhard. In addition, the auctioneers have space for exhibitions and for – private – lectures, fashion shows and conferences. A café restaurant with a terrace brings life into the area.

Over the last few years, Sotheby's has decided to change course. 'We now focus on paintings and large collections.' This not only means nineteenth-century masters, but also more and more modern and contemporary works. 'As far as that's concerned, I see a change in people's tastes. Nowadays everybody is modern.' Not surprisingly, Grol is proud of the recent auction on behalf of the Rijksakademie's Artists' Endowment Fund, for which the auctioneering firm waived its mark-up. 'There was an incredible amount of interest in the work of those young artists trained at the Rijksakademie, also on the part of corporate collectors – which is only logical, because it's affordable and makes a good statement.'

Grol purposely organized the auction for the Rijksakademie during the Art Amsterdam art fair. He feels that cultural players in the Zuidas should work together more often. Similar to the way that Amsterdam Zuidoost has the furniture boulevard, he sees a role for the Zuidas as an art boulevard, with ten to twenty bespoke contemporary galleries and art dealers located near one another. 'They will strengthen each other and make it attractive to come here. I truly believe that over time the Zuidas will become the new centre of Amsterdam.'

Sotheby's Amsterdam, De Boelelaan 30, www.sotheby's.com

Kijkdagen Peter Stuyvesantcollectie bij Sotheby's Viewing days, Peter Stuyvesant Collection at Sotheby's

SCHOONHEID EN CONCENTRATIE BEAUTY AND CONCENTRATION

BEDRIJFSCOLLECTIE / THE CORPORATE COLLECTION

De rechtbank Amsterdam is sinds eind jaren zeventig van de afgelopen eeuw gehuisvest in Zuidas. Het begon met het kantongerecht van architect Ben Loerakker, met zijn karakteristieke, ruw betonnen interieur. In de loop van de tijd zijn er vijf torens bijgekomen, een met hangende zittingzalen, en nog is de ruimte beperkt. Op de plaats van het huidige onderkomen zal een nieuw complex worden gebouwd, maakte de rechtbank onlangs bekend. Oplevering staat gepland voor 2018.

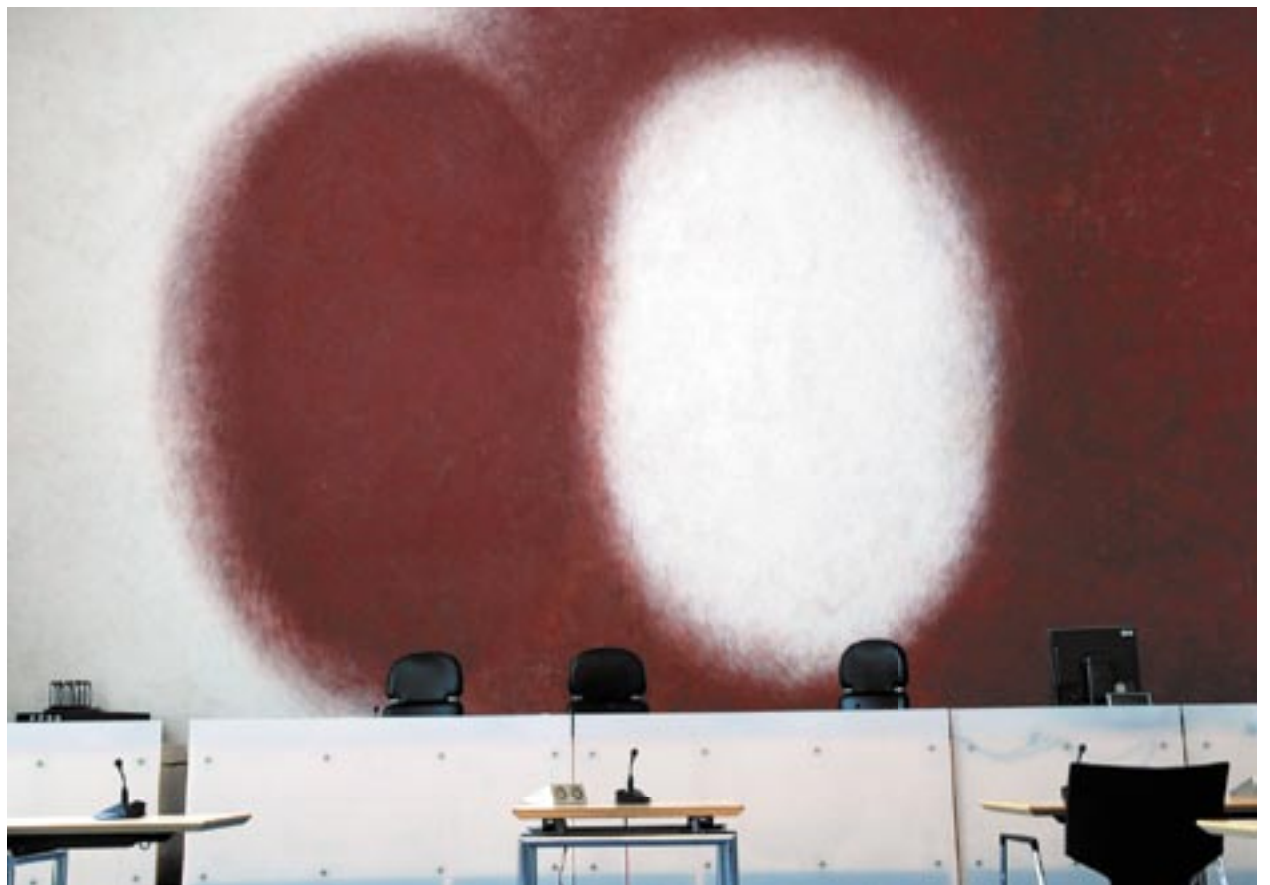
Al aan de Prinsengracht was sprake van kunst, vertelt Frans Bauduin, vicepresident en lid van de kunstcommissie: geleend van de Rijksdienst voor de verspreiding van kunst, het huidige Instituut Collectie Nederland. Met de nieuwbouw in Zuidas ontstond de huidige kunstcommissie.

Het kantongerecht is met de percentageregeling, waarbij de rijksoverheid 1% van de bouwkosten spendeerde aan kunst, uitgerust met enorme schilderijen en tapijtrepen, geïntegreerd met zittingzalen en openbare ontvangstruimtes. Voor de uitwaaiende, monumentale rood-witte cirkels van Rudi van de Wint is een van de zittingzalen zelfs speciaal van een ronde achterwand voorzien.

Sindsdien is langzaam maar gestaag en met een bescheiden budget gewerkt aan een collectie van een paar honderd stuks. Grote en kleinere schilderijen, tekeningen, beelden en tapijten van vooral Nederlands, jong talent, veel figuratief, veel mensbeelden, maar ook abstract, met de nadruk op uitgesproken en contemplatieve kleuren. De schilderijen van Kars Persoon, tekeningen van Bas Meerman en de Belgische tekenaar Benoit, beelden van Henk Visch en Fioen Blaisse en tapijten van Toon Verhoef hangen of staan verspreid over alle 60 grote en kleinere zittingzalen en over hallen en gangen, ook van de besloten kantoortorens. Onlangs is het Bruggebouw van een serie wandtapijten voorzien, van de hand van Driessen + Van Deijne.

Bij de aankopen streeft men naar 'eenheid in diversiteit', naar echte en unieke kunst, zonder museale pretentie. Soms is een werk een 'talking piece', zoals de bronzen struisvogels op de centrale balie. Maar voorop staat een uitnodigend, open en aangenaam verblijfsklimaat. 'Mensen die hier komen hebben vaak te maken met een vorm van conflict,' zegt Bauduin. De kunstwerken stellen mensen in staat de gedachten of de blik even ergens anders op te laten rusten, te ervaren dat er ook mooie dingen zijn in het leven of zich juist te concentreren op wat komen gaat. 'Maar dat is psychologie van de koude grond hoor', voegt Bauduin er relativerend aan toe.

Een specifieke verbintenis met recht is niet de opzet, slechts af en toe speelt de rechtspraak een rol. Een enkele, moderne Beatrix knipoogt naar het verleden, toen nog recht werd gesproken in naam van de koningin. Een van de recentste aankopen betreft kostuums van Alice in Wonderland, van de Nederlandse Opera. Die gaan binnenkort op paspoppen 'door het gebouw heen lopen'. 'Het gekke is, we krijgen nauwelijks reacties op nieuwe aankopen. Pas als een schilderij van zijn plek gehaald wordt, wordt het gemist.' En buitenlandse bezoekers kijken hun ogen uit. Dan valt op hoe bijzonder het is, dat in de rechtbank overall kunst is te zien.

Werk van Rudi van de Wint in de Stheemanzaal, Rechtbank Amsterdam Work by Rudi van de Wint in the Stheeman Room, Amsterdam Courthouse

The Amsterdam court has been located in the Zuidas since the late 1970s. The first building to be constructed here was the cantonal courthouse by architect Ben Loerakker, with its characteristic unfinished concrete interior. Over the course of time, five towers were added, one with hanging courtrooms, and even so, space remains limited. There are plans for a new complex next to the present accommodations, the court recently announced. Its completion is scheduled for 2018.

There was already some art in the court back when it was still on the Prinsengracht, says Frans Bauduin, vice president and member of the art committee. The works were on loan from the Netherlands State Art Collections Service (Rijksdienst voor de verspreiding van kunst), the current Netherlands Institute for Cultural Heritage (ICN). The art committee was formed when the new quarters were constructed in the Zuidas.

Thanks to the percentage regulation, whereby the national government spends one percent of the construction costs on art, the cantonal courthouse is decorated with huge paintings and lengths of tapestries, integrated with courtrooms and public reception areas. For the fanning-out, monumental red-white circles by Rudi van de Wint, one of the courtrooms even has a specially designed, round back wall.

Slowly but surely, and with a modest budget, a collection of several hundred pieces has been put together since then. Large and smaller paintings, drawings, sculptures and tapestries by mostly Dutch young talents, lots of figurative work, lots of portrayals of people, but also abstract work, with an emphasis on clear, contemplative colours. Paintings by Kars Persoon, drawings by Bas

Meerman and the Belgian artist Benoit, sculptures by Henk Visch and Fioen Blaisse and tapestries by Toon Verhoef hang or stand throughout all of the 60 large and smaller courtrooms and lobbies and corridors, as well as in the office towers, which are closed to the public. Recently, a series of wall tapestries, Driessen + Van Deijne, was acquired for the Brug Building. In making acquisitions, the committee looks for 'unity in diversity', for real and unique art without museum pretensions. Sometimes a work is a 'conversation piece', like the bronze ostriches by the central counter. But what's most important is an inviting, open and pleasant atmosphere. 'People who come here are often dealing with a form of conflict,' says Bauduin. The artworks give them a chance to look at or think about something else for a moment, to feel that there are also beautiful things in life, or even to concentrate on what is coming up. 'But that's just homespun psychology, of course,' adds Bauduin. There's no intention to make a specific connection with law; only occasionally does jurisprudence play a role. A solitary, modern Beatrix gives a wink at the past, when judgments were still made in the name of the Queen. One of the most recent acquisitions concerns the costumes from 'Alice in Wonderland' by the Nederlandse Opera. They will soon be put on mannequins and 'walk through the building'. 'The funny thing is, we hardly get any reactions with a new acquisition. But when a painting is taken down, people miss it.' And foreign visitors feast their eyes on the works. Then you realize how special it is to see art everywhere in the courthouse.

AGENDA

TENTOONSTELLINGEN / EXHIBITIONS

Building Images. Photography from the Zuidas by Isabelle Wenzel, through 7/11, in: Virtual Museum Zuidas – KunstKapel, Prinses Irenestraat 19 (Beatrixpark / Beethovenstraat) Amsterdam, Wed-Sun 11am-6pm, free, www.virtueel-museum.nl
Glass Art by Mieke Folgering, through 24/10, **Textile Art by Gesa Pander**, 23/1-6/3, in: Thomas Church/Theaterzaal, Prinses Irenestraat 36, Amsterdam, free, 2-5pm or by appointment, www.thomasopen.com

The Sunday Painters, through 31/10, and the Amsterdam Collective K4bv, 2/11-21/11, in: Glazen Huis Amstelpark, Thu-Sun 12-5pm, www.amstelparkart.nl
Major Works of the VU 1880-2010 portraits by professors, including Hendrik Haverman, Hendrik Krabbé, Paul Citroen and Aat Veldhoen, 14/10 (festive opening 4:30pm) through 25/12, in: Expositorium Vrije Universiteit, De Boelelaan 1105, Mon-Fri 9am-10:30pm, Sat 9am-3:30pm, T 5985648, www.vu.nl/expositorium
CASZ Contemporary Art Screen Zuidas, moving images in public space continuous video exhibition on Zuidplein, daily 6am-midnite, sound on 020.2629492, www.caszuidas.nl
Energiea, sculpture exhibition, corporate collection on the Gustav Mahlerplein, daily, www.vbcn.nl, www.virtueel-museum.nl
Soundtrackcity Amsterdam, Sound Walk through the Zuidas (Justin Bennett, 60 minutes). Starting point: Zuidas Amsterdam Information Centre, WTC, Strawinskylaan 59, Amsterdam. www.soundtrackcity.nl

DIVERSEN / MISCELLANEOUS

LANDEN 2010, 3-day festival with art, music, theatre, film and a floating market on specially built pavilions and boats, 29-31 October, landscape park De Oeverlanden and nearby artists' places, Amsterdam, more info: www.nieuwenmeer.nl/initiatieven
Lunch Concerts at Thomas Church, Tuesday afternoons: Frederic Voorn, piano 26/10, Klaartje van Veldhoven and Lineke Lever, 9/11, also concerts on 23/11, 7/12 and 21/12, Thomaskerk, Prinses Irenestraat 36, 12:30-1pm, open from 12 noon, reservations and info www.thomasopen.nl

Interview with author Franca Treur by Klaas Vos in Thomas Church Theater 22/10 5pm, **symposium on theologian Frans Breukelman** 29/10 5pm, reservations www.thomasopen.com

Literature in the Zuidas, Jort Kelder about Kaas of Willem Elsschot 4/11, Pieter Steinz 25/11, in collaboration with the VU Faculty of Arts, uitgeverij Athenaeum and Amsterdam Bright City, in: Amsterdam Bright City, Claude Debussylaan 2-8, 7pm, www.vuconnected.nl/agenda

Auctions of Old Master Paintings 30/11, 19th Century European Paintings and Modern & Contemporary Art with *Metamorphose II* (1939), rare woodcut by M.C. Escher 13/12, Sotheby's, De Boelelaan 30, Amsterdam, www.sothebys.com
VRZ AIR graphic edition, 1/2/2011, symposium and debate based on research into graphic visiblens and liveliness in the Zuidas, in: Virtual Museum Zuidas – KunstKapel, Prinses Irenestraat 19, Amsterdam, www.virtueel-museum.nl
Amsterdam Bright City, Inspiring gathering place & café/restaurant, Claude Debussylaan 2-8, for programme including **Philosophy on the Zuidas** see www.amsterdambrightcity.nl

PUBLICATIES / PUBLICATIONS

Ring A10, on the motorway and its relation to the city, with 8 walking routes, Arcam publication, 29.95 euro, www.arcam.nl/publicaties

Vijftigjarig bestaan Dr. L. Alma Schoolwerktuin, including a photo report by pupils on this school work garden, appearing: February 2011, design: Irma Boom, info www.tuinierenandezuidas.nl

ELDERS OVER ZUIDAS / ABOUT ZUIDAS ELSEWHERE

Rietveld UnCut, 12/11 19-23, 13/11 13-23, in: De Brakke Grond, info: www.rietveldacademie.nl www.brakkegrond.nl

Krijn de Koning, Church Warden of the Nieuwe Kerk, t/m 24/10, in: De Nieuwe Kerk, www.nieuwekerk.nl

If you would like to be mentioned in this agenda, please send your details about exhibitions and other art and cultural activities to: marina.devries@planet.nl

M.C. Escher, *Metamorphose 2* (1939) fragment, Sotheby's auction 13/12

5 VRAGEN AAN QUESTIONS FOR

Robin Fransman (1968), adjunct-directeur Holland Financial Centre, sinds februari gevestigd in Amsterdam Symphony / **Robin Fransman (b. 1968)**, assistant director of the Holland Financial Centre, seated since February in Amsterdam Symphony

Wat is het Holland Financial Centre precies?

‘Een publiekprivate samenwerking die tot doel heeft Nederland als financieel centrum te versterken. Wij hebben een aantal werkgebieden, waaronder onderzoek & onderwijs en ondernemerschap & innovatie. Nederland is de 16e economie van de wereld en de 8e wereldspeler in termen van de financiële sector, behoorlijk groot dus. Het voordeel van de huidige crisis: iedereen is toe aan strategische heroriëntatie.’

Waarom is het HFC van het Beursplein naar Zuidas verhuisd?

‘Wij zijn een ondernemerscentrum voor startende ondernemers begonnen. Dat zijn pionierende ondernemers die met niks beginnen, en buitenlandse ondernemers die zich voor het eerst in Europa of Nederland vestigen. Daarvoor hadden we ruimte nodig, en we wilden dat doen in het financiële hart van Amsterdam. We wilden ook dicht bij onze zusterinstelling zitten, het Duisenberg Instituut. Dat komt binnenkort ook naar Symphony.’

Hoe is het om in Zuidas te werken?

‘Grandioos. Dat is echt met een glimlach op je gezicht naar je werk gaan, onder meer vanwege de goede bereikbaarheid. Het licht is schitterend – we hebben ramen van plafond tot vloer, en het uitzicht is fenomenaal. We zitten op de bovenste verdiepingen van Symphony en kijken van Rotterdam tot IJmuiden en van Utrecht tot Almere en zien ook nog eens de stad.’

Wat hebt u op korte termijn nodig om in Zuidas optimaal te functioneren?

‘Wij zien heel graag een Dutch Design Centre komen – dat is een breder concept dan een museum. Daarin wordt Dutch design getoond, gemaakt én verkocht. Daarnaast biedt zo'n centrum ruimte aan ateliers en bedrijven op gebied van Dutch design. Het is van groot belang dat Zuidas blijft ontwikkelen, ook in crisistijden, en een echte publiekstrekker vinden wij essentieel. Zo'n Dutch Design Centre bestaat nog niet in Amsterdam. Bovendien past hedendaagse, toegepaste kunst ontzettend goed bij het stedelijke milieu van Zuidas.’

Hoe ziet u Zuidas in 2040?

‘Dan bestaat Amsterdam uit meerdere centra, net als Parijs en Londen. De grachtengordel is de Altstadt, Zuidas een nieuw centrum. Zonder kunst en cultuur kan van een centrum geen sprake zijn. In Zuidas is absoluut ruimte voor een publiekstrekker. De binnenstad is nu al veel te klein voor de bestaande toeristenstroom. Wil de toeristische sector kunnen groeien, dan zul je publiekstrekkers over de stad moeten verspreiden.’

What is the Holland Financial Centre, exactly?

‘A public-private collaboration that aims to strengthen the Netherlands as a financial centre. We have several spheres of activity, including research & education and enterprise & innovation. The Netherlands is the sixteenth largest economy in the world and the eighth largest world player in terms of the financial sector – pretty big, in other words. The advantage of the present crisis is that everyone's ready for strategic reorientation.’

Why did the HFC move from the Beursplein to the Zuidas?

‘We started up a centre for beginning entrepreneurs. They are pioneers who start with nothing or foreign entrepreneurs who settle in Europe or the Netherlands for the first time. We needed space for that, and we wanted to do it in the financial heart of Amsterdam. We also wanted to be close to our sister organization, the Duisenberg Institute. That's also coming to Symphony soon.’

What's it like to work in the Zuidas?

‘Grandiose. You really go to work with a smile on your face, among other things because it's so easy to get there. The light is amazing – we have windows from floor to ceiling, and the view is phenomenal. We are on the top floor of Symphony and can see from Rotterdam to IJmuiden and from Utrecht to Almere and we can see the city as well.’

What do you need in the short term in order to function optimally in the Zuidas?

‘We would love to see a Dutch Design Centre come here – that's a broader concept than a museum, a place where design would be made, exhibited and sold. Such a centre would also offer room to studios and businesses operating in the area of Dutch design. It's extremely important for the Zuidas to keep developing, even in crisis times, and we feel that a real crowd puller is essential. Amsterdam doesn't have such a Dutch Design Centre yet. What's more, contemporary applied art fits very well in the urban environment of the Zuidas.’

How do you see the Zuidas in 2040?

‘By then, Amsterdam will have several centres, just like Paris and London. The canal belt will be the Altstadt, the Zuidas a new centre. But without art and culture, there's no way it could be that. There definitely is room in the Zuidas for a crowd puller. The inner city is already too small for the hordes of tourists that come here. If the tourist sector wants to keep growing, you need to have crowd pullers spread throughout the entire city.’